

عبادت

خدا را به زیبایی می‌ستاییم؛ زیبایی آفریده‌های او نیز سزاوار ستایش است. او را سپاس‌گزاریم؛ و برای رضای او لطف و محبت آفریدگانش را نیز سپاس می‌گوییم. او را فرمان‌برداریم؛ و به دستور او پیامبران و اولیایش را فرمان می‌بریم. آیا عمل و رفتاری وجود دارد که تنها او سزاوار آن باشد؟ آری عبادت و پرستش تنها سزاوار خداست که بالاترین رابطه‌ی آفریده با آفریدگار خویش است. عبادت و پرستش که نهایت کرنش و احساس نیاز همراه با تقدس است، تنها سزاوار خالق یکتاست و تنها راهی است که اگر به‌سوی معبود واقعی گشوده شود، تمام کمالات را به همراه خواهد داشت و اگر برای غیر او باشد، جز ذلت و پستی حاصلی نخواهد داشت.

شناخت واژه

عَبَدَ (اُ) عِبَادَةً: عبادت کرد، پرستید. عبادت نهایت فروتنی، فرمانبرداری و بندگی همراه با تقدس است. از این‌رو، مطابق آموزه‌های قرآن کریم، عبادت فقط منحصر به خدای یگانه است و هیچ‌کس حتی پیامبران و اولیاء الهی شایسته‌ی پرستش نیستند (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ حمد ۵، أَلَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ، هود ۲)

«عَبَد» انسانی است که سراپا به مولا و معبود خود تعلق دارد، اراده‌اش تابع خواست و اراده‌ی اوست و در همه‌ی زندگی خود، آن معبود را محور قرار می‌دهد.

جست و جو

آیا در زبان فارسی، از مشتقات این ریشه به کار می‌رود؟ معنای آن‌ها را بررسی و با کاربردشان در زبان عربی مقایسه کنید.

کاربرد در قرآن

برای آشنایی بیش‌تر با کاربردهای مختلف این ریشه در قرآن، جدول زیر را کامل کنید.

معنای واژه	مشخصات صرفی واژه	عبارت قرآنی	واژه	آیه
		وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ کافرون ۴	عَبَدْتُمْ	۱
		يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا نور ۵۵	يَعْبُدُونَ	۲
		إِنَّمَا أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ طه ۱۴ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي	فَاعْبُدْ	۳
		إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ عنکبوت ۵۶	فَاعْبُدُوا	۴
		مُسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ تحریم ۵ عَابِدَاتٍ عَابِدَاتٍ	عَابِدَات	۵
		وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ آل عمران ۱۸۲	العبيد	۶

قرائت و ترجمہ

۱۔ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ
الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

بقرہ ۲۱

۲۔ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ
هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

آل عمران ۵۱

۳۔ أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ
أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ
وَ أَنْ اعْبُدُونِي
هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

یس ۶۰ و ۶۱

۴- وَ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ^۱

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ

وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعِمُونِ^۲

ذاریات ۵۶ و ۵۷

۵- قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ

تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ

أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا

وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

آل عمران ۶۴

۶- إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ

فَادْعُوهُمْ^۳ فَلَيْسَتْ جِيبُوا لَكُمْ^۴ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

اعراف ۱۹۴

۷- وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

نحل ۳۶

۱- لِيَعْبُدُونِ : لِيَعْبُدُونِي : لِ+ يَعْبُدُوا + ن+ ي

۲- يُطْعِمُونِ : يُطْعِمُونِي + يُطْعِمُوا + ن+ ي

۳- فَادْعُوهُمْ : فَ+ ادْعُوا + هُمْ

۴- فَلَيْسَتْ جِيبُوا لَكُمْ : پس باید پاسخ شما را بدهند

۸- وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا
أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهَةً يُعْبَدُونَ

زُخْرُف ۴۵

۹- وَ مَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ

مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ

درحالی که دین را برای او خالص کنند و حقیقاً باشند

و يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ

وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ

بَيِّنَةُ ۵

۱۰- وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي

سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

غَافِر ۶۰

تمرینات

تمرین اول — با تدبر و دقت در آیات درس، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱- چرا باید خدای یکتا را پرستش کرد؟

۲- صراط مستقیم چیست؟

۳- اساس دعوت پیامبران چه بوده است؟ کدام یک از آیات درس، بیانگر این موضوع است؟

تمرین دوم — با توجه به آیات ۱۱۶ مائده، ۳ فرقان و ۲۳ جاثیه، بیان کنید انسان‌ها معمولاً چه چیزهایی را اله و معبود خود قرار می‌دهند و چرا قرآن عبادت آن‌ها را، در برابر عبادت خدای یگانه مردود می‌شمارد؟

تمرین سوم — با مراجعه به آیات ۱۰ تا ۲۲ سوره شعراء، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱— آیه ۲۲ سخن چه کسی است؟ و مخاطب آن کیست؟

۲— عَبَّدْتَ به چه معناست؟

پیشنهاد: با توجه به آیات پایانی سوره مبارکه ی فرقان ویژگی های عِبَادُ الرَّحْمٰن را استخراج و فهرست کنید.

حکمت

حضرت امیر المؤمنین علی علیہ السلام :

كَيْفَ يَجِدُ لَذَّةَ الْعِبَادَةِ
مَنْ لَا يَصُومُ عَنِ الْهَوَىٰ

غرر الحکم، ج ۴، ح ۵۶۱

